

Františkovo slovo

č.181

Velikonoční třídění

Největší zpráva, kterou dějiny nikdy nebudou moci obsáhnout

Závěrečné obřady mše

Papež František o svatosti: Není světce bez minulosti, ani hříšníka bez budoucnosti

Pravoslavné velikonoce v Jeruzalémě a zázrak Svatého ohně

Osobní znovuzrození a pospolitý život

Papež o třech charakteristikách velikonoční radosti

Svět provolává svobodu, ale pak ještě více otročí, kázal dnes papež František

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Velikonoční třídění

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych se chtěl věnovat rozjímání o Velikonočním třídění, které začíná zítra, abychom trochu prohloubili chápání toho, co tyto nejdůležitější dny liturgického roku představují pro nás věřící. Položím vám jednu otázku: jaký je nejdůležitější svátek naší víry? Vánoce či Velikonoce? – Velikonoce, protože jsou slavností naší spásy, Boží lásky k nám. Proto chci uvažovat o těchto velikonočních dnech, které představují oslavou památku *jediného velkého tajemství smrti a zmrtvýchvstání Pána Ježíše*. Triduum začíná zítra *Mší na památku Večeře Páně* a končí večerními chválami o neděli Zmrtvýchvstání. Pak následuje Velikonoční pondělí, které přidává k této slavnosti den navíc. Je to postliturgický sváteční den, slavený v rodině a společnosti. Triduum vyznačuje základní etapy naší víry a našeho poslání ve světě a všichni křesťané jsou povoláni chápat tyto tři posvátné dny jako základnu svého osobního i komunitního života, podobně jako je pro naše židovské bratry vyjití z Egypta.

Tyto tři dny předkládají křesťanskému lidu velké události spásy uskutečněné Kristem, promítají ho na horizont jeho budoucího určení a posilují, aby v dějinách vydával svědectví.

Velikonoční *Sekvence*, rekapitulující jednotlivé etapy Tridua, dává zaznít slavnostní zvěsti zmrtvýchvstání: „Vstal Kristus naše naděje a zve nás do Galileje.“ To je ta velká zvěst: Kristus vstal z mrtvých. V mnoha národech světa, zvláště na východě Evropy se po velikonocích lidé nezdraví „dobrý den“, nýbrž zvoláním „Kristus byl vzkříšen“, na což se odpovídá „Vpravdě byl vykříšen.“ Těmito slovy pohnutého jásotu vrcholí Triduum. Obsahují nejenom zvěst radosti a naděje, ale také výzvu k odpovědnosti a poslání. Nekončí tedy velikonočním vajíčkem, ačkoli to jsou také krásné zvyky, jež provázejí rodinný život. Tato zvěst, k jejímuž přijetí nás Triduum připravuje, je středem naší víry a naší naděje, je to jádro, zvěst čili *kérygma*, které neustále evangelizuje církve a vybízí ji, aby také evangelizovala.

Svatý Pavel shrnuje velikonoční událost tímto výrazem: „Náš velikonoční beránek – Kristus – je už obětován“ (1 Kor 5,7). Proto „to staré pominulo, nové nastoupilo“ (2 Kor 5,17). Proto se o Velikonocích uděluje křest dospělým. Svato Pavel pak jinými slovy vysvětluje, že Kristus „byl vydán na smrt pro naše hříchy, a vstal z mrtvých pro naše ospravedlnění“ (Řím 4,25). Jediný, jediný, kdo nás ospravedlňuje a umožňuje nám znovu se zrodit je Ježíš Kristus. Nikdo jiný. Za ospravedlnění neplatíme, je zdarma. Taková je velkorysost Ježíšovy lásky: dává nám život zdarma, aby nás učinil svatými, obnovuje nás a odpouští nám. To je jádro Velikonočního třídění. Památka této zásadní události se vděčně slaví Velikonočním tříděním a zároveň obnovuje v pokřtěných smysl pro novou situaci, kterou znovu vyjadřuje svatý Pavel takto: „Když jste byli s Kristem vzkříšeni, usilujte o to, co pochází shůry [...] ne o to, co je na zemi“ (Kol 3,1-3). Hledět vzhůru, k horizontu, rozšiřovat horizonty. To je naše víra, naše ospravedlnění a stav milosti! Skrze křest jsme totiž byli vykříšeni s Ježíšem a zemřeli jsme věcem i logice tohoto světa. Jsme znovuzrozeni jako nové stvoření, skutečnost, která se den po dni domáhá konkrétního prožití.

Křesťan, pokud se opravdu nechá obmýt Kristem a pokud se opravdu nechá vysvléci ze starého člověka, aby žil novým životem, byť zůstává hříšníkem, nemůže už být zkažený, nemůže už ve své duši chovat, ani zapřičiňovat smrt. Tady musíme říci něco smutného a bolestného. Existují fingovaní křesťané, kteří říkají „Ježíš je vzkříšen“, „Jsem ospravedlněn Ježíšem, dostal jsem nový život.“ Žijí však zkažený život. Takový křesťané však končí špatně. Opakuji, že hříšníci jsme všichni i já, ale máme jistotu, že když požádáme o odpuštění, Pán nám odpustí. Ten, kdo je zkažený, předstírá, že je poctivý, ale v jeho srdci je hniloba. Nový život nám dává Ježíš. Křesťan ve svojí duši nemůže přechovávat smrt, ani ji zapřičiňovat. Nemusíme chodit daleko, zůstaňme doma, stačí pomyslet na tzv. mafiánské křesťany. Takoví však nemají nic křesťanského. Říkají si křesťané, ale v duši nosí smrt a působí ji druhým. Modleme se za ně, aby se Pán dotknul jejich duše. Bližní, zvláště ten nejmenší a nejvíce

trpící, je konkrétní tvář, které se prokazuje láska, jakou Ježíš daroval nám. Svět se stává prostorem, kde žijeme svůj nový život jako vzkříšení. Ve stoje a se vztyčeným čelem můžeme mít účast na ponížení těch, kteří se ocitli jako Ježíš v utrpení, jsou neoděni, osamoceni a umírají, aby se díky Jemu a s Ním stali nástrojem vykoupení a naděje, znamení života a vzkříšení.

V mnoha zemích, tady v Itálii a také v naší vlasti existuje zvyk, podle něhož po rozeznění zvonů na Velikonoční ráno přivádějí maminky a babičky děti k vodě a oplachují jim oči na znamení toho, že nově spatří Ježíše. Dejme si o těchto Velikonocích omýt duši a oči, abychom uviděli nově krásné věci a konali je. To přináší Ježíšovo vzkříšení po Jeho smrti, která byla cenou za spásu nás všech.

Drazí bratři a sestry, připravme se k dobrému prožití nadcházejícího Posvátného třídění, abychom byli stále hlouběji včleňováni do tajemství Krista, který pro nás zemřel a vstal z mrtvých. Ať nás na této duchovní cestě provází Nejsvětější Panna, která následovala Ježíše v Jeho umučení, byla s Ním sjednocena pod Jeho křížem – nestyděla se za Syna, protože žádná matka se nestydí za své dítě - ve svém mateřském srdci zakusila nezměrnou radost zmrtvýchvstání. Ať nám vyprosí milost dát se vnitřně strhnout bohoslužbami příštích dnů, aby naše srdce a náš život byly skutečně proměněny.

S těmito myšlenkami vám, vašim drahým a vašim komunitám ze srdce přeji radostné a požehnané Velikonoce! A ještě jednu radu: ráno o Velikonocích omyjte dětem oči vodou. Bude to znamení, jak vidět vzkříšeného Syna.

Homilie

31.3.2018

Největší zpráva, kterou dějiny nikdy nebudou moci obsáhnout

Tuto bohoslužbu jsme zahájili venku, ponořeni do temné a chladné noci. Vnímáme tíži mlčení tváří v tvář smrti Páně; mlčení, ve kterém se každý z nás může poznat a které proniká puklinami učedníkovy srdce, když beze slov stojí před křížem.

Celé hodiny je oněmělý tváří v tvář bolesti, kterou způsobila Ježíšova smrt: co k tomu říci? Učedník se ocitl beze slov, vědom si svých vlastních činů během rozhodujících hodin Pánova života. Vzhledem k nespravedlnosti, která nad Mistrem vynesla rozsudek, zůstali učedníci zticha; vzhledem k pomluvám a falešným svědectvím, kterým byl Mistr vystaven, zůstali učedníci zticha. Během zdrcujících a bolestných hodin Umučení zakusili učedníci dramatickým způsobem svoji nechopnost riskovat a promluvit v Mistrův prospěch; ba co víc, zapřeli ho, skryli se, utekli a ztichli (srov. Jan 18,25-27).

Je to noc mlčení zkrhlého a ochromeného učedníka, který tváří v tvář mnoha bolestným situacím, jež ho obklopují a svírají, neví, kam se vydat. Je to učedník dneška, oněmělý tváří v tvář imponující realitě, která vytváří dojem, ba dokonce víru, že nespravedlnost, kterou mnozí naši bratři prožívají ve svém těle, je naprosto nepřemožitelná.

Je to konsternovaný učedník, ponořený do zdrcující *rutiny*, která jej zbavuje paměti, umlčuje naději a utváří návyk říkat si: „vždycky tomu tak bylo“. Je to oněmělý a zachmuřený učedník, který si zvykl a považuje za normální Kaifášův výrok: „Vy vůbec nic nevíte ani nemyslíte na to, že je pro vás lépe, když jeden člověk umře za lid, než aby zahynul celý národ“ (Jan 11,50).

A proto uprostřed našeho mlčení, když jsme zticha tak zdrceně, začíná křičet kámen (srov. Lk 19,40) a vzniká prostor pro tu největší zprávu, kterou dějiny nikdy nebudou moci obsáhnout: „Není tady. Byl vzkříšen“ (Mt 28,6). Náhrobní kámen vzkřikl a jeho křik všem zvěstoval nový život. Stvoření se jako první stalo ozvěnou triumfu Života nade vším, co se snaží umlčovat a tlumit radost evangelia. Náhrobní kámen vystoupil a způsobem sobě

vlastním jako první rozezněl zpěv chvály, nadšení, radosti a naděje, který jsme povoláni sdílet.

Včera jsme spolu se ženami nazírali „toho, kterého probodli“ (*Jan 19,37*; srov. *Zach 12,10*) a dnes jsme spolu s nimi povoláni nazírat prázdný hrob a naslouchat slovům anděla: „Nebojte se [...] Byl vzkříšen“ (*Mt 28,5-6*). Tato slova chtějí dosáhnout našich nejhlubších přesvědčení a jistot, našich způsobů usuzování a vyrovnávání se z každodenními událostmi, a zejména našeho vztahování se k druhým. Prázdný hrob chce vyzvat, pohnout a vyvolat, ale především dodat odvalu k víře a důvěře, že Bůh „přichází“ za jakékoli situace v jakémkoli člověku a že Jeho světlo může dosáhnout těch nejnečekanějších a nejuzavřenějších životních zákoutí. Byl vzkříšen ze smrti, vstal z místa, odkud nikdo nic nečekal, a čeká na nás – jako očekával ženy – aby nám dal účast na svém díle vykoupení. Toto je základ a síla, kterou jako křesťané máme, abychom svůj život a svoji energii, inteligenci, city a vůli vynakládali na hledání a zejména tvorbu stezek důstojnosti. Není tady... Byl vzkříšen! Tato zvěst nese naši naději a proměňuje ji na konkrétní skutky lásky. Jak jen potřebujeme svoji slabost pomazat touto zkušeností! Jak jen potřebujeme, aby naše víra byla obnovena a naše krátkozraké horizonty byly zpochybněny a obnoveny touto zvěstí! Byl vzkříšen a s Ním je vzkříšena naše kreativní naděje k vyrovnání se s nynějšími problémy, neboť víme, že nejsme sami.

Slavit Paschu znamená uvěřit znovu, že Bůh vstupuje a nepřestává vstupovat do našeho dění a otřásá našimi jednotvárnými a paralyzujícími determinismy. Slavit Paschu znamená nechat Ježíše, aby přemohl onu bojácnost, která na nás často dotírá a hrozí pohrbit veškerou naději.

Náhrobní kámen prokázal svoji účast, ženy svou a nyní jsme opět zváni vy i já. Jsme zváni rozejít se s jednotvárnými zvyklostmi, obnovit svůj život, svá rozhodnutí a svou existenci. Jsme zváni tam, kde se nacházíme, v tom, co děláme a co jsme, s tou „mocenskou kvótou“, kterou máme. Chceme se podílet na této zvěsti života anebo zůstat němí vzhledem k dění?

Není tady, byl vzkříšen! A čeká tě v Galileji, zve tě k návratu do času a místa první lásky, aby ti řekl: „Neměj strach, následuj mě.“

Generální audience

4.4.2018

Závěrečné obřady mše

Touto katechezí uzavíráme cyklus věnovaný mši, která je vlastně památkou, nikoli pouhou vzpomínkou, ožívá v ní znovu Ježíšovo Umučení a Vzkříšení. Posledně jsme se došli k přijímání a modlitbě po přijímání. Potom následuje kněžské *požehnání* a *propuštění* lidu (srov. *Všeobecné pokyny k Římskému misálu*, 90), kterým se mše končí. Stejně jako se začala znamením kříže ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, tak je mše, tedy liturgický úkon ve jménu Trojice také zpečetěn.

Dobře však víme, že konec mše je *začátkem vydávání křesťanského svědectví*. Křesťané nechodí na mši, aby vykonali týdenní povinnost a pak zapoměli. Křesťané jdou na mši, aby se účastnili Umučení a Vzkříšení Páně a potom *více* žili jako křesťané. Začíná tak vydávání křesťanského svědectví. Vycházíme z kostela »v pokoji«, abychom nesli Boží požehnání do všedního konání a ve svých domovech, pracovištích a mezi starostmi o pozemskou obec »oslavovali Pána svým životem«. Jestliže však vycházíme z kostela, koukáme na toho či onoho a drbeme, pak nevstoupila mše do mého srdce. Proč? Protože nejsem schopen křesťansky žít a svědčit. Pokaždé, když odcházím ze mše, mám být lepší než jsem přišel. Mít více života, síly a ochoty vydávat křesťanské svědectví. Eucharistií Pán Ježíš vstupuje do nás, našeho srdce a našeho těla, aby »milost pronikla celý náš život« (*Římský misál*, modlitba po přijímání na Velikonoční pondělí).

Od bohoslužby k životu, tedy s vědomím, že mše dochází naplnění v konkrétních rozhodnutích toho, kdo se v první osobě nechává vtáhnout do Kristových tajemství. Nesmíme

zapomenout, že slavíme eucharistii, abychom se *stali eucharistickými muži a ženami*. Co to znamená? To znamená umožnit Kristu, aby jednal v našem jednání a Jeho myšlenky byly našimi myšlenkami, Jeho city našimi city a Jeho rozhodnutí našimi rozhodnutími. A toto je svatost: jednat jako jednal Kristus! Přesně to vyjadřuje svatý Pavel, když mluví o svém připodobnění Ježíši: „Spolu s Kristem jsem ukřižován. Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus. Avšak tento život v těle žiji ve víře v Božího Syna, protože on mě miloval a za mě se obětoval“ (*Gal 2,19*). Toto je křesťanské svědectví. Pavlova zkušenost osvěcuje také nás. Do té míry, v jaké umrtvujeme svoje sobectví, tedy odumíráme tomu, co odporuje evangeliu a Ježíšově lásce, rodí se v nás větší prostor pro působení Ducha svatého. Křesťané jsou muži a ženy, kteří si po přijímání Těla a Krve Páně nechávají Duchem svatým rozšiřovat duši. Sevřené, uzavřené, scvrklé a sobecké duše nic nezmohou. Jen velké duše s širokými horizonty! Nechte si po přijímání Těla a Krve Kristovy rozšiřovat duši silou Ducha svatého.

Poněvadž reálná přítomnost Krista v proměněném chlebu nekončí mší (srov. *KKC*, 1374), je eucharistie *uchovávána ve svatostánku*, aby mohla být donášena nemocným, a k tiché adoraci Pána v Nejsvětější svátosti. Eucharistická úcta mimo mši, ať soukromá či komunitní, nám totiž pomáhá zůstat v Kristu (srov. *tamt.*, 1378-1380).

Plody mše tedy mají zrát v každodenním životě. Můžeme říci – trochu s použitím přirovnání – že mše je jako pšeničné zrno, které roste v běžném životě, roste a zraje v dobrých skutcích a postojích, jimiž se připodobňujeme Ježíši. Plody mše tedy mají zrát v každodenním životě. Eucharistie opravdu *dává vzrůst našemu spojení s Kristem* a obnovuje milost, kterou nám daroval Duch ve křtu a biřmování, aby naše křesťanské svědectví bylo věrohodné (srov. *tamt.*, 1391-1392).

Co ještě působí eucharistie rozněcováním božské lásky v našich srdcích? *Odděluje nás od hříchu*: »Čím více máme účast na Kristově životě a čím více roste naše přátelství s Kristem, tím nesnadněji se od něho oddělíme smrtelným hříchem« (*tamt.*, 1395)

Pravidelné přistupování k eucharistické hostině obnovuje, posiluje a prohlubuje spojení s křesťanským společenstvím, ke kterému patříme, podle principu, že *eucharistie utváří církev* (srov. *tamt.*, 1396); sjednocuje nás všechny.

A nakonec – abych to neprodložoval – nás účast na eucharistii *zavazuje ve vztahu k druhým, zejména chudým* a učí nás přecházet od Těla Kristova k tělu bratří, ve kterých nás Kristus očekává, abychom Jej poznali, obsloužili, ctili a milovali (srov. *tamt.*, 1397).

Poklad svého spojení s Kristem nosíme v hliněných nádobách a neustále se potřebujeme vracet k svatému oltáři, dokud neokusíme v plnosti blaženou účast na Beránkově svatební hostině v ráji (srov. *Zj 19,9*).

Poděkujme Pánu za toto opětovné poznání mše svaté, které nám bylo dáno společně učinit, a s obnovenou vírou se nechme přitahovat k tomuto reálnému setkání se zabitým a vzkříšeným Ježíšem, naším současníkem. Ať náš život stále vzkvétá, jako Pascha: květy naděje, víry a dobrých skutků. Kéž k tomu stále nacházíme sílu v eucharistii, ve spojení s Ježíšem.

6.4.2018

Papež František o svatosti: Není světce bez minulosti, ani hříšníka bez budoucnosti

V pondělí 9. dubna Svatý stolec představí novou apoštolskou exhortaci *Gaudete et Exsultate* (Radujte se a jásejte), kterou papež František věnuje povolání ke svatosti v dnešním světě. Jaké rysy svatosti vyzdvihuje papež Bergoglio?

Svatost je pro každého, nikoli pro superhrdiny

Církev potřebuje světce, nikoli superhrdiny – zdůrazňuje už od prvních okamžiků po zvolení na Petrův stolec papež František. Už na jedné z generálních audiencí v prvním roce pontifikátu (2. října 2013) mluvil o tom, že církev “nabízí každému možnost kráčet cestou svatosti, která je cestou křesťana” směřující k setkání s Ježíšem. Církev “neodmítá hříšníky”, nýbrž je přijímá a zve k tomu, aby se nechali “nakazit Boží svatostí”. Na konci katecheze papež cituje francouzského spisovatele Léona Bloye, který v posledních letech svého života prohlásil: v životě je jen jediný skutečný smutek – že nejsme svatí.

Boží přátelé

Na svátek Všech svatých v roce 2013 mluvil František o světcích jako “Božích přátelích”, kteří “zažili hluboké společenství s Bohem”. Načrtl také hlavní charakteristiky světce: není to nadčlověk, ani se nenarodil bez chyb. Světcí, zdůrazňuje papež, “jsou jako my, jako každý z nás”, prožili “normální život”, ale “poznali Boží lásku” a “následovali ji celým srdcem, bezpodmínečně a bez pokrytectví”. Jak tedy rozpoznat svatost? “Světcí – odpovídá papež – jsou muži a ženy, kteří mají v srdci radost a přenášejí ji na druhé”. Radost je tedy tím, v čem vynikají, narozdíl od “pohřebního výrazu” některých křesťanů, kteří nežijí dobře svou vírou.

Nikdo není vyloučen z povolání ke svatosti

Dalším rozpoznávacím znakem světců je pokora. Co to znamená, přiblížil František ji při jednom z ranních kázání (9. května 2014) na osobnosti sv. Jana Pavla II. Jak poznamenal tento “velký Boží atlet” prožil na konci svých dní naprostou ochromenost nemocí, byl “ponížen jako Ježíš”. Svědectví Karola Wojtyly, pokračoval papež, ukazuje další pravidlo svatosti “umenšovat se, aby Pán mohl růst”. Právě k tomu má sloužit “naše ponížení”. Světec tedy nemá k ničemu tak daleko jako k obrazu “superhrdiny”. “Rozdíl mezi hrdiny a světcí – vysvětluje dále v homilii – je svědectví, následování Ježíše Krista”. Jde o to “kráčet Ježíšovou cestou”.

Mylné představy o svatosti vyvracel papež při generální audienci 19. listopadu 2014. Mluvil tehdy o všeobecném povolání ke svatosti, které je společné všem pokřtěným. “Je to dar, který je nabízen všem, nikdo není vyloučen, a tudíž je charakteristickým znakem každého křesťana”. Není k tomu zapotřebí být biskupem, knězem nebo řeholníkem, dodal papež, ke svatosti jsme povolání všichni.

Hříchy mají i světcí, avšak umí jich litovat a prosit o odpuštění.

Papež František varuje před představou světce jako “ze svatého obrázku”. Jde o něco daleko hlubšího, o cestu složenou z mnoha gest a malých kroků uskutečňovaných tam, kde žijeme. “Každý životní stav vede ke svatosti” – zdůrazňuje papež. O rok později, v listopadu roku 2015 na hlavním římském hřbitově (Campo Verano) Petrův nástupce mluvil o cestě k pravé blaženosti, tedy ke svatosti. Všimá si toho, že svatí dou Ježíšovou cestou, totiž jsou mírní a trpěliví.

V kázáních od sv. Marty se mnohokrát ozývá téma zvláštního napětí mezi hříchem a svatostí. Papež ukazuje – například na králi Davidovi (19. 1. 2016), že v životech světců nechybí pokušení a hříchy. Právě o tomto izraelském králi platí, že byl hříšníkem a svatým. “Byl dokonce vrahem”, ale nakonec uznal svůj hřích a prosil o odpuštění. Je to příběh, uzavřel papež, který ukazuje, že “není světce bez minulosti, avšak ani hříšníka bez budoucnosti”.

Svatost “nelze koupit ani prodat”, je to dar a cesta – řekl papež v další ze svých ranních homilií (24. května 2016). “Svatost znamená kráčet v Boží přítomnosti”, je to cesta, kterou “nikdo jiný nemůže podniknout mým jménem”. “Je to cesta, k níž je zapotřebí odvahy, naděje a připravenosti přijmout tuto milost”.

Motu proprio o oběti vlastního života

Papež František předsedal 15 kanonizačním obřadům, svatořečil Matku Terezu z Kalkaty, Jana Pavla II. A Jana XXIII. Významným aktem v této jedinečné oblasti života církve, která ji

propojuje se společenstvím svatých, je papežské Motu proprio nazvané *Maiorem hac dilectionem*, zveřejněné v červenci minulého roku. František v něm otevírá cestu k beatifikaci těm, kdo vedeni láskou heroicky nabídli svůj život za bližní. Neboť – jak čteme v Janově evangeliu, jimž se titul dokumentu inspiruje – “Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele” (Jan 15,13).

9.4.2018

Pravoslavné velikonoce v Jeruzalémě a zázrak Svatého ohně

Jeruzalém. Podle juliánského kalendáře připadly oslavy velikonoc na minulý víkend. Velikonoční vigílii doprovázel zázrak Svatého ohně v Bazilice Božího hrobu, který se po staletí každoročně opakuje.

Pravoslavné velikonoce ve Svaté zemi doprovází tradičně obřad Svatého ohně. Bílá sobota je v arabštině označována za „sabt el nur“, sobotu světla. Zástupy věřících totiž očekávají sestoupení Svatého ohně do Kristova hrobu. Obřadu předsedal řecký pravoslavný patriarcha Jeruzaléma Theophilos III., spolu s představiteli arménské, koptské a syrské církve.

Tento zvláštní ritus probíhá v nezměněné podobě přinejmenším po šest století. Svědectví o něm jsou však zaznamenána již od založení konstantinovské baziliky ve 4. století. Patriarcha Theophilos III. prošel středem shromáždění k edikule Svatého hrobu. V ruce držel lampu, jejíž světlo se udržuje po celý rok. Nyní však byla zhasnuta v očekávání opětovné zažehnutí Svatým ohněm. Sestoupil do edikuly a pronesl zvláštní modlitby. Po několika minutách se bazilikou rozlehl jásot ohlašující „sestoupení“ ohně. Krátce na to se Bazilika Svatého hrobu rozzářila světlem svící zapálených od zázračného ohně.

Jak pro náš rozhlas vysvětlil Eli, arabský křesťan z jeruzalémského Starého města, místní věřící tuto slavnost hluboce prožívají:

„Narodil jsem se a žiju tady v Jeruzalémě na Starém městě. Pocházím z rodiny částečně pravoslavné a částečně katolické. Svátky slavíme všichni společně, jak katolické, tak i pravoslavné. Pravoslavné ale vnímáme jako zvláštní slavnost, protože při ní skutečně prožíváte Velikonoce, prožíváte Zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Tento Svatý oheň ze Starého města se pak rozšiřuje do celého světa.“

Posvátnému obřadu přihlížel také františkánský sakristán Svatého hrobu, zatímco další jeho františkánští spolubratři sledovali dění z horního ochozu baziliky. Br. Giuseppe Maria Modesti nám k tomu řekl:

„Obřad Svatého ohně při pravoslavných velikonocích je vždy mimořádně působivý. Existují pradávna svědectví, ztvrzující jeho dlouhou tradici. Letos je to potřetí, co se tohoto ritu účastním. Myslím, že se všichni shodneme na definici, jakou mu dal řecký pravoslavný patriarcha: „Z edikuly Svatého hrobu vychází oheň, který je svatý, neboť pochází ze Svatého hrobu.“

Historická svědectví o „Svatém světle“

Zázrak „Svatého světla“, jak jej nazývají Řekové, je doložen nepřetržitě od počátku 12. století. Obřad začíná v poledne zvláštní modlitbou pravoslavného patriarchy Jeruzaléma, zatímco věřící zpívají hymnus „Pane smiluj se“, dokud Svatý oheň nesestoupí do lampy s olivovým olejem, kterou drží patriarcha v edikule Svatého hrobu. Patriarcha pak vystoupí z edikuly ven s hořící lampou a rozsvítí další svíce. Poutníci tvrdí, že tento oheň se zpočátku šíří od svíce ke svíci sám a prvních 33 minut nepálí. Mnozí mu proto nastavují své tváře a ruce. Starého data je také další zvláštní zvyklost: předtím než patriarcha vstoupí do edikuly Svatého hrobu, izraelsí vojáci místo zkontrolují, aby potvrdili, že se v něm nenacházejí žádné nástroje k rozsvícení ohně. V minulosti toto přezkoumání prováděli turečtí vojáci.

První svědectví o sestoupení Svatého ohně zaznamenal ruský igumen Daniel v roce 1106. Líčí v něm modravou záři sestupující od kupole do edikuly, kde očekává patriarcha s lampou. Zvláštní svědectví se zachovalo z roku 1579, kdy Turci zabránili řeckému patriarchovi vstoupit do baziliky a v edikule Svatého hrobu jej nahradil arménský patriarcha. Modlil se za sestoupení ohně po celý den a noc, leč marně. Nakonec se oheň skutečně objevil, zažehl však svíci v ruce řeckého patriarchy, který stál nedaleko vstupní brány. Stopy tohoto ohně a prasklina, kterou údajně způsobil, jsou doposud viditelné a patří mezi uctívaná místa.

Osobní znovuzrození a pospolitý život

Slyšeli jsme z knihy Skutků: „Apoštolové vydávali s velkou působivostí svědectví o zmrtvýchvstání Pána Ježíše“ (Sk 4,33).

Všechno vychází z Ježíšova vzkříšení. Odtud plyne svědectví apoštolů, skrze něž se rodí víra i nový život členů obce v ryze evangelním stylu.

Čtení z dnešní mše dávají vyniknout těmto dvěma neoddělitelným aspektům: *osobnímu znovu zrození a pospolitému životu*. Obracím se tedy k vám, drazí bratři, s myšlenkou na vaši službu, kterou plníte, počínaje Svatým rokem milosrdenství. Službu, která vede oběma těmito směry: k lidem, aby se „narodili znovu“, a k pospolitosti, aby žila radostně a důsledně podle přikázání lásky.

Boží Slovo nám dnes v tomto smyslu nabízí dva ukazatele, které vám chci podat právě s myšlenkou na vaše poslání.

Evangelium připomíná, že kdo je povolán dosvědčovat Kristovo zmrtvýchvstání, musí se *sám v první osobě narodit znova* (srov. Jan 3,7), jinak bude jako Nikodém, který, ačkoli byl v izraelském národě učitelem, nerozuměl slovům Ježíše, že „spatřit Boží království“ je možné jedině „znovu narozením z vody a z Ducha“ (srov. vv.3-5). Nikodém nechápal Boží logiku, která je logikou milosti, milosrdenství a podle níž ten, kdo se stane maličkým, je veliký, kdo se stane posledním, je první, a kdo uzná, že je nemocný, bude uzdraven. To znamená opravdu ponechat ve svém životě prvenství Otci, Ježíši a Duchu svatému. Pozor: nejde o to být „posesivními“ kněžími jako nositelé nějakého mimořádného charismatu. Nikoli. Normálními, jednoduchými, mírnými a vyváženými, avšak schopnými neustále se znovu rodit z Ducha, poddat se Jeho síle, být vnitřně svobodní – především sami od sebe – a nechávat se pohnout „vanutím“ Ducha, který jde, kam chce (srov. Jan 3,8).

Druhý ukazatel se týká toho, jak sloužit pospolitosti: být kněžími schopnými „*vyvýšit*“ na „*poušti*“ světa znamení spásy, to jest Kristův kříž jakožto pramen obrácení a obnovy celé obce a celého světa (srov. Jan 3,14-15). Rád bych zdůraznil, že zabítý a vzkříšený Pán je síla, která vytváří pospolitost v církvi a prostřednictvím církve v celém lidstvu. Ježíš to řekl před Umučením: „Já, až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě“ (Jan 12,32). Tato síla pospolitosti se v Jeruzalémské obci projevovala již od začátku, jak podává kniha Skutků: „Obec věřících měla jedno srdce a jednu duši“ (4,32). Bylo to společenství, ve kterém konkrétně sdíleli svůj majetek, protože „měli všechno společné“ (srov. tamt.) a „nikdo u nich nežil v nouzi“ (4,34). Tento životní styl se však šířil také navenek. Živá přítomnost vzkříšeného Pána je přitažlivost, která svědectvím církve a různými formami hlásání dobré zvěsti dosahuje všech a nevyklučuje nikoho. Vy, drazí bratři, sloužíte tomuto dynamismu jakožto misionáři milosrdenství specifickým způsobem. Jak církev, tak svět totiž dnes obzvláště potřebují Milosrdenství, aby jednota, kterou chce Bůh v Kristu, převážila nad negativním působením Zlého, který využívá množství aktuálních prostředků, jež jsou sami o sobě dobré, avšak špatným používáním namísto sjednocování rozdělují. Jsme přesvědčeni, že „jednota je nadřazena konfliktu“ (*Evangelii gaudium*, 228), ale víme také, že bez Milosrdenství tento princip postrádá sílu uskutečnit se v konkrétním životě a dějinách.

Drazí bratři, vyjděte z tohoto setkání s radostí, že jste byli utvrzeni ve službě Milosrdenství. Utvrzeni především ve vděčné důvěře, že jste byli jako první povoláni narodit se znovu z lásky Boží. Utvrzeni také v poslání nabízet všem znamení Ježíše „vyvýšeného ze země“, aby pospolitost byla ve světě znamením a nástrojem jednoty.

Papež o třech charakteristikách velikonoční radosti

Vatikán. Křesťanské svědectví vyvolává odpor, ale nikdy neprodává pravdu, jak dosvědčuje dnes více než v prvních staletích mnoho pronásledovaných a zabitých křesťanů. Kompromisy však produkují křesťany pouze zdánlivé. Proto je třeba prosit o milost pamatovat si ono první setkání s Ježíšem, které nám změnilo život – kázal dnes po velikonoční přestávce znovu v kapli Domu sv. Marty papež František.

Poslušnost, svědectví a konkrétnost jsou tři charakteristiky velikonoční radosti zdůrazněné Petrovým nástupcem. Padesát dnů, jež následovaly po Velikonocích – poznamenal – byly pro apoštoly dobou radosti z Ježíšova Zmrtvýchvstání. Radosti pravé, ale dosud nejisté, bázlivé a plné otázek po budoucnosti. Pochopili, protože viděli Pána, ale nepochopili všechno. Teprve Duch svatý jim dal pochopit všechno a dodal odvahu jednat.“

Dnešní liturgické čtení (Sk 5,27-33) podává, jak byli apoštolové zatčeni v Jeruzalémském chrámu, kde hlásali Vzkříšeného Ježíše; byli přivedeni před veleradu a velekněz je vyslychal, proč neuposlechli zákaz, že totiž nesmějí »v Ježíšově jménu kázat a učit« (Sk 4,13). Petr však odpověděl: »Více je třeba poslouchat Boha než lidi« (Sk 5,29). Papež zdůraznil, že tato poslušnost apoštolů je milost Ducha svatého. „Poslušnost je následování Ježíše, který byl poslušný až k smrti plněním Otcovy vůle. Syn nám tak otevřel cestu. Křesťanská poslušnost je tedy přilnutím k Bohu a plněním Boží vůle.“

„Poslušnost Bohu, nikoli světu, protože svět všechno řeší světskými věcmi. A první jsou peníze, jejichž »pánem« je ďábel. Sám Ježíš přikládá penězům tuto kategorii, když říká, že nemůžeme sloužit dvěma pánům.“ „A jak zařídili věci velekněží?“ – ptal se dále papež. „Úplatkem, který tak dosáhl až ke hrobu. Když jim ustrašení vojáci od hrobu přišli říci pravdu, velekněží jim dali peníze s tím, aby říkali: usnuli jsme na stráži.“

„Poslušnost tedy za první. Za druhé svědectví, které vzbuzuje odpor. Pomysleme na všechna pronásledování od té doby až doposud... pomysleme na křesťany, kteří jsou pronásledováni v Africe, na Blízkém východě, a je jich dnes více než na začátku. Jsou věznění, podřezávání a věšení, protože vyznávají Ježíše. To je svědectví: až do konce.“

Třetí z charakteristik radosti zmíněných papežem byla konkrétnost. „Apoštolové – pokračoval papež - mluvili o konkrétních věcech, žádné báje. A stejně jako oni viděli a dotkli se, tak se také každý z nás ve svém životě dotknul Ježíše.“

„Často se stane, že hříchy, kompromisy a strach způsobí, že zapomeneme na toto první setkání, které nám změnilo život. Zůstane vzpomínka, ale je rozředená, a stáváme se zdánlivými, povrchními a napomádovanými křesťany. Stále prosme Ducha svatého o milost konkrétnosti. Ježíš vstoupil do mého života mým srdcem. Vstoupil do mne Duch. Potom jsem možná pozapomněl, ale milost upamatuje na první setkání.“

Nyní je tedy čas prosby o velikonoční radost:

„Vyprošujme si ji sobě navzájem, tedy onu radost, která je z Ducha svatého a kterou dává Duch svatý. Radost velikonoční poslušnosti, radost velikonočního svědectví a radost velikonoční konkrétnosti.“

Svět provolává svobodu, ale pak ještě více otročí, kázal dnes papež František

Vatikán. Liturgie nám předkládá tři vzory svobody – nakolik jsme ale schopni klidně uvažovat a dopřávat v životě prostor Bohu, jako to činil Gamaliel? Jsme s to následovat Ježíše s radostí, a to také v utrpení jako Petr a Jan? Jsme oproštěni od vášní, ambicí, módy? Anebo jsme jako svět, který je poněkud schizofrenní – provolává totiž svobodu, ale pak ještě více otročí? Tyto otázky kladl papež František v kapli Domu sv. Marty, když komentoval dnešní první čtení ze Skutků apoštolů (5,34-42) a Janovo evangelium o rozmožení chlebě (6,1-15).

Svoboda, o níž mluvíme ve velikonoční době, je svoboda dětí, kterou nám Ježíš navrátí svým dílem spásy. První svobodný člověk, který dnes vstupuje na scénu, je farizeus Gamaliel, učitel Zákona, který přesvědčí veleradu o tom, aby propustila z vězení apoštolu Petra a Jana. Gamaliel, vysvětlil papež, je svobodný člověk, který zachovává rozvahu a přivádí druhé k rozumu. Přesvědčí je, že čas už vykoná své:

„Svobodný člověk se nebojí času – dává průchod Bohu. Dopřává mu prostor, aby Bůh v čase působil. Svobodný člověk je trpělivý. Tento muž byl žid, nebyl to křesťan a nepoznal Ježíše Spasitele, přesto však byl svobodný. Přemýšlí, předkládá svůj názor druhým a dochází přijetí. Svoboda není netrpělivá.“

Také Pilát dobře a chladnokrevně přemýšlel, pokračoval František, a všiml si Ježíšovy nevinu. Nebyl ale schopen problém vyřešit, protože nebyl svobodný. Příliš trval na kariéřním postupu, chyběla mu odvaha, protože otročil kariéře, ambicím a úspěchu.

Druhým příkladem svobody jsou apoštolové Petr a Jan, kteří vyléčili ochrnutého a ocitli se kvůli tomu před veleradou. Ta je nakonec osvobodila, ale navzdory nevině je přikázala zbičovat. Byli nespravedlivě potrestáni, připomenul papež, přesto ale odcházeli „s radostí, protože směli trpět příkoří pro Ježíšovo jméno“. V tomto spočívá radost z Ježíšova následování – tedy ve zcela jiné svobodě, která je větší, širší a křesťanštější, podotkl římský biskup. Petr se mohl vydat za soudci velerady, odvolat se, žádat odškodné, ale stejně jako Jan byl naopak radostný, že mohl trpět pro Ježíše. Možná si vzpomenuli na Pánova slova: Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit a pronásledovat“. Ve svém utrpení byli svobodní, vysvětloval dále papež, a to je křesťanský postoj: „Pane, tys mi hodně daroval a hodně jsi pro mne vytrpěl. Co pro tebe mohu udělat? Vezmi si, Pane, můj život, mysl i srdce, to všechno je tvé“.

„Taková je svoboda člověka zamilovaného do Krista, jehož zamilovanost Duch svatý zpečetil vírou v Ježíše Krista. Toto jsi pro mne učinil ty, toto ti zase odevzdávám já. Také dnes je mnoho vězněných a mučených křesťanů, kteří v této svobodě vyznávají Ježíše Krista.“

Třetím vzorem svobody je sám Ježíš, který v dnešním evangeliu zázračně rozmnožil chleby. Lidé jášají a Ježíš chápe, že „chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho prohlásili za krále“. Proto se znovu zcela sám odebírá na horu. „Odpoutal se od triumfalismu a nedal se jím oklamat“, komentoval papež, „byl svobodný“. Stejně jako v poušti, kde odvrací ďáblova pokušení, protože byl svobodný a v této svobodě plnil Otcovu vůli. Nakonec skončí na kříži, kde plnil Otcovu vůli, aby uzdravil naše synovství, uzavřel František.

„Přemýšlejme dnes o své svobodě. Tři příklady – Gamaliel, Petr a Jan, Ježíš. Je má svoboda křesťanská? Jsem svobodný? Anebo otročím svým vášním, ambicím, bohatství, módě a mnohému dalšímu? Vypadá to jako vtip, ale kolik lidí se podřizuje módě. Přemýšlejme o své svobodě v tomto poněkud schizofrenickém světě, který hlasitě provolává svobodu, ale stále více se dává ovládat. Pomysleme na svobodu, kterou nám dává Bůh v Ježíši.“